

تاریخ اجتماعی

درباره گذشته یک اصطلاح عامیانه

تاریخچه «مفت خوری»!

حلاجیان – طفیلی بودن و بلای این و آن شدن» این معنایی است که علی اکبر دهخدا برای واژه «مفت خور» استفاده کرده است. اما شاید جالب باشد که بدین منشأ رواج این کلمه در اواخر دوره قاجار و آن هم بابت خوردن لقمه «مفتکی» بوده است! تهرانی‌های قدیم به هر چیز که به آن ماست اضافه می‌شد، بورانی و به هر چه گوشت اضافه می‌شد، آگوشت می‌گفتند. در این دوران، غذاخوری‌ها که کم‌کم در حال رونق گرفتن بودند، غذا را به صورت دو یا چندنفره عرضه می‌کردند. همین اتفاق باعث شد که آرام‌آرام، عادت به صرف غذا، به صورت گروهی در بین مردم رواج پیدا کند. موضوع بسیار قابل توجه این است که در این بین، افرادی که بنیه مالی برای خرید این غذاها را که در دوری‌های بزرگ مسمی عرضه می‌شد، نداشتند، در کوچه و خیابان شروع به جازنی برای یافتن «پایه» یا شریک در غذاخوردن می‌کردند؛ به این ترتیب، امکان داشت که هم از لذت همنشینی با افراد بهره‌مند شوند و هم هزینه غذا را کم کنند. با این اوصاف، گاهی همه چیز بروقی مرانودودر تقسیم‌غذا بین طرفین دعوا می‌شد. در این شرایط، «سر دیگ» (سرآشپز)، برای ساکت کردن این افراد، یک لقمه گوشت بی‌چربی به آن‌ها می‌داد. به این لقمه، «مفتکی» و به افرادی که این لقمه‌ها را می‌خورند، «مفت‌خور» می‌گفتند. روایت‌شده است که در تهران قدیم، «مفت‌خور»‌های قهاری وجودداشتند که در میان غذاخوری‌های مختلف در رفت و آمد بودند و کار و کاسبی آن‌ها حسابی سکه بود؛ به این ترتیب، اصطلاح «مفت‌خور» جایش را در ادبیات عامیانه ایران باز کرد.

تأسیس دانشگاه فردوسی با پاس گل روزنامه خراسان

روز نامه خراسان چگونه‌از سال ۱۳۳۲ با ایجاد مطالبه عمومی، زمینه‌ساز شکل‌گیری بزرگ‌ترین دانشگاه شرق کشور شد؟

جواد نوائیان رودسری –تأسیس دانشکده و ورود مراکز آموزش عالی به شهر مشهد، با وجود سابقه غنی خطه خراسان در پرورش دانشمندان و ادبای نامی، یکی از آرزوهای مهم مردم این شهر در ابتدای دهه ۱۳۳۰ بود. انتشار اخبار مربوط به ایجاد دانشکده‌های مختلف در شهرهایی مانند تبریز و شیراز تاخیر در تأسیس دانشکده در مشهد که می‌توانست مقدمه‌ای برای ایجاد یک دانشگاه بزرگ باشد، باعث شد که این موضوع در کانون توجه نخبگان مشهدی قرار گیرد.

درست در همین زمان بود که روزنامه خراسان، باپیشینه‌نخبگانی‌اش، وارد میدان شد و با درج مقالات متعدد و گزارش‌های متنوع در این زمینه، موضوع تشکیل دانشکده در مشهد را از یک مطالبه نخبگانی، به مطالبه‌ای عمومی تبدیل کرد؛ اقدامی که پس از تأسیس دانشکده پزشکی مشهد در سال ۱۳۲۸ خورشیدی، راه را برای تأسیس دانشگاه ادبیات گشود و مقدمه‌ای برای ایجاد دانشگاه فردوسی مشهد شد.

■ نخستین مطالبه‌های خراسان

نخستین طرح مطالبه عمومی برای تأسیس دانشگاه ادبیات در شهر مشهد، طی یادداشت‌ها و خبرهای کوتاهی که توسط روزنامه خراسان در سال ۱۳۳۲ خورشیدی منتشر می‌شد، انجام گرفت. این مسئله با وجود بحران‌های سیاسی، در سال‌های نخست دهه ۱۳۳۰، مُصرّانه دنبال شد. اوایل سال ۱۳۳۴ بود که این موضوع به تیتیر سرمقاله روزنامه خراسان رسید؛ مقاله‌ای مفصل با نام «دانشکده ادبیات» که در شماره ۱۷۳۹۹ روزنامه، مورخ ۲۰ تیر ۱۳۳۴ انتشار یافت. در متن این مقاله، به پیشینه طلایی تاریخ ادبیات در خراسان اشاره و تأسیس دانشکده ادبیات به عنوان مطالبه عمومی همه خراسانیان معرفی شده بود. ظاهر این اقدامات روزنامه در زمانی آغاز شد و اوج گرفت که تلاش‌های بزرگان فرهنگ خراسان و به ویژه استاد فقید، دکتر علی اکبر فیاض برای گرفتن مجوز تأسیس دانشکده ادبیات در مشهد، پس از تأسیس دانشکده پزشکی، بالا گرفته بود و جلسات متعددی به همین منظور در مراکز اداری پایتخت برگزار می‌شد و البته، مشکلات بسیاری در

مسیر تحقق آن وجود داشت. با این حال، دانشکده ادبیات مشهد که مقدمه‌ای برای تأسیس دانشگاه مشهد یا دانشگاه فردوسی امروزی بود، طی مراسمی در ۲۲ شهریور سال ۱۳۳۴، با حضور استادان و معارف شهر مشهد، رسماً افتتاح شد و روزنامه خراسان، گزارش مفصّلی را در این باره، در شماره روز ۲۳ شهریور ۱۳۳۴ منتشر کرد؛ گزارشی که یکی از معدود عکس‌های این مراسم را هم در بر می‌گیرد. طبق گزارش خراسان، محل نخستین دانشکده ادبیات، در خیابان جنت قرار داشت؛ جایی که امروزه آن را با عنوان فرهنگسرای بهشت می‌شناسیم.

■ آغاز جذب دانشجو

با وجود تأسیس رسمی دانشکده ادبیات، تکلیف رئیس دانشکده هنوز معلوم نبود. طبق گزارش خراسان مورخ ۱۲ مهر ماه سال ۱۳۳۴، در جلسه‌ای که در وزارت علوم آن زمان برگزار شد، دکتر علی اکبر فیاض به مقام ریاست دانشکده منصوب شد؛ او ۹ سال این سمت را حفظ کرد. دکتر فیاض، از دانشمندان و ادبای نامی ایران بود؛ تصحیح‌کننده مشهور «تاریخ بیهقی»، به هر حال، طبق آنچه در آرشیو روزنامه خراسان قابل احصاست، دانشکده ادبیات روز اول آذرماه

سال ۱۳۳۴، به‌طور رسمی اعلام‌ثبت‌نام کرد و از این علاقه‌مندان که توانست به‌عنوان دانشجوی نخستین دوره دانشکده ادبیات، نامش را ثبت کند، زنده‌یاد دکتر علی شریعتی بود. او بعدها و به دلیل کسب رتبه اول در دانشکده ادبیات مشهد، توانست از بورس تحصیلی استفاده کند و به اروپا برود.

■ نخستین روز دانشکده ادبیات

با اتمام ثبت‌نام دانشکده ادبیات و گزینش دانشجویان واجد شرایط بر اساس مدارک و کارنامه تحصیلی، نخستین جلسه درس این دانشکده، روز ۱۱ آذرماه سال ۱۳۳۴ و با تدریس دکتر علی اکبر فیاض و درس صنایع ادبی آغاز شد. بنابراین، تاریخ تأسیس دانشکده ادبیات، به‌طور دقیق و واقعی، روز ۱۱ آذر سال ۱۳۳۴ است؛ موضوعی که در گزارش روز ۱۲ آذرماه همان سال، با باب و تاب فراوان در روزنامه خراسان نقل شد. از دیگر استادانی که طبق گزارش روزنامه، در این روز به تدریس پرداختند، دکتر غلامحسین یوسفی، ادیب، نویسنده و استاد برجسته زبان و ادبیات فارسی بود که پیش از آن هم، در دبیرستان‌های مشهد، ادبیات تدریس می‌کرد.

موضوع تدریس وی در آن روز، طبق گزارش روزنامه خراسان، تاریخ ادبیات بود.

■ ادامه حمایت از دانشکده

روزنامه خراسان، پس از تأسیس دانشکده ادبیات، همواره حامی این مرکز علمی بود و گزارش‌و قایع آن را به‌طور مداوم پوشش می‌داد. از آن‌جا که مکان اولیه دانشکده، فاقد امکانات بود و سالن کنفرانس نداشت، مسئولان از سالن کنفرانس دبیرستان فروغ در نزدیکی گنبد سبز مشهد، برای برپایی سخنرانی‌های علمی استفاده می‌کردند. خراسان این سخنرانی‌ها را هم پوشش می‌داد؛ مثلاً در ۳۰ فروردین ۱۳۳۵، خبر سخنرانی استاد غلامحسین یوسفی، با موضوع حکمت در شعر عطار، به‌صورت خلاصه در روزنامه منتشر شد. پیگیری‌های روزنامه خراسان برای ایجاد مطالبه عمومی در این زمینه، به تأسیس دانشکده ادبیات محدود نشد؛ موضوع تأسیس دانشکده معقول و منقول یا الهیات امروزی هم، از شهر یورماه سال ۱۳۳۴، در دستور کار روزنامه قرار گرفت و در نهایت در سال ۱۳۳۷ و پس از چند سال تلاش نخبگان علمی خراسانی و تبدیل آن به یک مطالبه عمومی توسط روزنامه خراسان، افتتاح شد.

عکس اختصاصی خراسان از مراسم افتتاح دانشکده ادبیات ۱۳۳۴

تاریخ جهان

اقلیت «آینو»

نماد تبعیض نژادی در قلب ژاپن

اطلاعات ما درباره تاریخ و مردم ژاپن زیاد نیست؛ یعنی کم‌تر پیش می‌آید که مترجمی به فکر بیفتد که درباره تاریخ این کشور، کتاب یا مقاله‌ای را ترجمه کند. با این حال، منابع معدود و اندک، می‌تواند در آشکار کردن ماهیت فرهنگ تمدن ژاپنی به‌ما کمک کند. یکی از شاخصه‌های رفتاری ژاپنی‌ها که از اواخر قرن نوزدهم میلادی خود را به جهانیان نشان داد و از سال ۱۹۰۵ به بعد اوج گرفت و فجایع انسانی زیادی را رقم زد، و ریکرد نژادپرستانه‌ای است که در میان هیئت حاکمه و به‌ویژه ژنرال‌های ارتش رواج داشت. تاکنون چندبار در همین صفحه، به‌فجایعی که این دیدگاه در چین، کره و حتی جزایر جنوب شرقی آسیا آفریده‌است، اشاره کرده‌ایم؛ اما برایتان جالب خواهد بود اگر بدانید که این رویکرد، طی قرن‌های متوالی، در سرزمین اصلی ژاپن رواج کامل داشت و قوم اقلیت «آینو»، قربانی اصلی نژادپرستی قوم اکثریت «یاماتو» بود؛ این تبعیض نژادی هنوز هم در ژاپن وجود دارد. قوم «آینو» که برخی نژاد آن‌ها را به چادر نشینان شمال فرارودان یا قفقاز منسوب می‌کنند، قرن‌ها قبل و پیش از قوم «یاماتو» به ژاپن آمدند و در جزیره هوکایدو، دومین جزیره بزرگ ژاپن واقع در شمال این کشور ساکن شدند. بعدها بر ابر یاماتوها مقاومت کنند. امروزه اینوها به‌شدت هویت خود را در ژاپن مخفی می‌کنند تا از آسیب و تعصب یاماتوها در امان بمانند. هیچ‌کدام از مسئولان کشوری و لشکری در ژاپن از نژاد نپسندند. اینوها کوشیدند طی دوشور بزرگ «کونا شیری مناشی» و «شاکوشیان» در قرن‌های ۱۷ و ۱۸ میلادی، از زیر استثمار یاماتوها نجات پیدا کنند؛ اما این آرزو به‌طور کامل محقق نشد.

آگهی فروش ۲ واحد آپارتمان مسکونی در شهر مشهد، ۲ باب مغازه تجاری در شهرستان کاشمر، ۴ قطعه زمین مسکونی و ۲ باب منزل مسکونی و ۱۰ قطعه زمین تجاری در شهرستان تربت حیدریه

اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

۳- به پیشنهادات فاقد سپرده و یا کمتر از ۵ درصد و یا مهیام و یا تحویل شده در خارج از موعد مقرر ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۴- کلیه هزینه های متعلقه شامل هزینه نقل و انتقال، انتشار آگهی، عوارض، مالیات متعلقه و طرح آماده سازی و عوارض نوسازی و شهرداری و غیره کلاً به عهده برنده مزایده می باشد.

۵- بدیهی است در تاریخ ۹۹/۱۱/۱۴ نسبت به بازگشایی و بررسی پیشنهادات و اعلام نتیجه اقدام خواهد شد.

۶- شرایط پرداخت بپاء به صورت نقدی می باشد.

۷- واگذاری بدوآبه صورت قرارداد بوده که پس از تسویه حساب قطعی توسط برنده مزایده و طی مراحل قانونی وثبتی انتقال سند امکان پذیر خواهد بود.

۸- در صورتی که برنده اول ظرف مهلت یک هفته از تاریخ اعلامی در جهت تکمیل واریزی اقدامی ننماید؛ مبلغ سپرده به نفع اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی ضبط و نفر دوم در صورت دارا بودن شرایط به عنوان برنده مزایده مشخص و اعلام می گردد و در صورت عدم واریز وجه از سوی برنده دوم در مهلت مشخصه سپرده واریزی وی نیز ضبط خواهد شد.

مشخصات املاک مورد مزایده اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

ردیف	پلاک	کاربری	نوعیت	مساحت (مترمربع)	قیمت پایه /روبال	۵درصد شرکت در مزایده /روبال	شرایط پرداخت	آدرس
۱	پلاک ۱۴۲۷۰ فرعی از ۱۰۳۴۶ فرعی از ۵۱۱۹ مجزی شده از ۴۹۲۲ فرعی از ۱۷۶ اصلی بخش ۱۰ مشهد / طبقه دوم میانی واحد ۲۰۴	مسکونی	آپارتمان	۹۱.۵۶	۲.۵۵۰.۰۰۰.۰۰۰	۳۷۷.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	مشهد مقدس- خیابان سجادیه ۱۰ (مجیدیه ۳۲/۲) منتهی الیه غربی مجتمع (سازه شرق گروه آرمس)
۲	پلاک ۱۴۲۷۳ فرعی از ۱۰۳۴۶ فرعی از ۵۱۱۹ مجزی شده از ۴۹۲۲ فرعی از ۱۷۶ اصلی بخش ۱۰ مشهد / طبقه سوم میانی واحد ۳۰۴	مسکونی	آپارتمان	۹۱.۵۶	۲.۳۵۰.۰۰۰.۰۰۰	۳۶۷.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	موسوم به گل نسترن طبقات دوم و سوم
۳	پلاک ۱۵۶۹۲ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۱۴۶۲۲ فرعی از ۳۰۲۷ اصلی بخش یک ثبتی / قطعه ۲۴ تفکیکی واقع در طبقه همکف	تجاری	مغازه	۲۷.۱۳	۱.۵۵۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۷.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	شهر کاشمر- فاز ۵ مسکن مهر کاشمر، واقع در بلوار تعاون- مجموعه تجاری محله
۴	پلاک ۱۵۶۹۸ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۱۴۶۲۲ فرعی از ۳۰۲۷ اصلی بخش یک ثبتی قطعه ۳۰ تفکیکی واقع در طبقه همکف	تجاری	مغازه	۴۷.۹۵	۱.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۵.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	
۵	پلاک ۷۶۱۰ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	زمین	۲۴۰	۸.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰	۴۴۴.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- حاشیه خیابان چمران
۶	پلاک ۷۶۲ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	زمین	۲۴۰	۸.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰	۴۴۴.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- حاشیه خیابان چمران
۷	پلاک ۵۳۲۷ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	زمین	۲۳۸.۳۴	۴.۴۶۸.۸۷۵.۰۰۰	۲۲۳.۴۴۳.۷۵۰	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- نیش پارک بهار
۸	پلاک ۵۳۲۹ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	زمین	۲۳۹.۴۳	۴.۴۸۹.۳۱۲.۵۰۰	۲۲۴.۴۶۵.۶۲۵	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- خیابان بهار شمالی ۲- نیش پارک بهار
۹	پلاک ۳۴۸۳ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	منزل ویلايي	۲۰۷	۵.۱۹۵.۲۵۰.۰۰۰	۲۵۹.۷۶۲.۵۰۰	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- علم الهدی ۱۲- نیش تقاطع اول پلاک ۵
۱۰	پلاک ۳۵۰۳ فرعی مغفروز و مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ فرعی از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	مسکونی	منزل ویلايي	۲۱۰	۴.۸۳۷.۵۰۰.۰۰۰	۲۴۱.۸۷۵.۰۰۰	نقدی	شهر تربت حیدریه- شهرک ولی عصر- علم الهدی ۱۰- داخل میلان- پلاک ۷
۱۱	پلاک ۴۷۹۲ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۱۱۵.۶۲	۳.۳۵۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۶۷.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۲	پلاک ۴۷۹۵ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۱۰۶۰.۹	۳.۰۷۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۵۳.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۳	پلاک ۴۷۹۶ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۱۵۸.۱۳	۴.۲۷۰.۰۰۰.۰۰۰	۲۱۳.۵۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۴	پلاک ۴۷۹۷ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۹۶.۱۵	۲.۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۵	پلاک ۴۸۱۸ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۶۰	۱.۴۴۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۲.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۶	پلاک ۴۸۱۹ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۶۰	۱.۴۴۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۲.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۷	پلاک ۴۸۲۰ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۶۰	۱.۴۴۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۲.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	تربت حیدریه، شهرک ولی عصر، خیابان شهید چمران، روبروی مسکن مهر ۱۴ (مجمع پردیس)
۱۸	پلاک ۴۸۲۱ فرعی مجزی شده از ۴۷/۱۹۱/۱۲ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۶۰	۱.۴۴۰.۰۰۰.۰۰۰	۷۲.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	شهرستان تربت حیدریه، شهرتربت حیدریه، شهرک ولیعصر، بلوار برونسی، انتهای برونسی ۱۲ (پشت شرکت خیرین مسکن ساز)
۱۹	پلاک ۵۴۷۴ فرعی مجزی شده از ۴۹۲۰ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۱۷۶	۱.۷۶۰.۰۰۰.۰۰۰	۸۸.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	
۲۰	پلاک ۵۴۷۶ فرعی مجزی شده از ۴۹۲۰ از ۱۹۵ اصلی بخش ۱ ثبتی	تجاری	زمین	۱۹۶.۲	۲.۰۶۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۰۳.۰۰۰.۰۰۰	نقدی	شهرستان تربت حیدریه، شهرتربت حیدریه، شهرک ولیعصر، بلوار برونسی، انتهای برونسی ۱۲ (پشت شرکت خیرین مسکن ساز)

اداره ارتباطات و اطلاع رسانی اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی